

F. Dóczi Erika – Kovács Gergely

AZ ÚJABB MŰEMLÉKES INTERJÚK ELÉ

A soron következő interjúkötettel az OMF megalapítása előtti korszakig nyúlunk vissza, az eddigi két számtól¹ eltérő módon egyetlen részlegen, a Tudományos Osztályon keresztül szemlélve a 20. század második felében, a műemlékvédelem háza táján történeteket. Két beszélgetés szerkesztett változatát közöljük; ezeket Hokkyné Sallay Marianne-nal (1932–), illetve Granasztóiné Györffy Katalinnal (1943–2024) folytatuk. Több tekintetben párhuzamos életutakról van szó, amelyeknek – néhány éves eltolódással – nemcsak az egyes állomásaik, hanem összekötő kapcsaik is ugyanazok, legyen szó személyekről vagy kutatási témákról, feladatokról. Ennek megfelelően két különböző időszakban tekinthetünk rá az ELTE Művészettörténet Tanszékére; az egyikben még Gerevich Tiborral, Fülep Lajossal, a másikban már Vayer Lajossal vagy épp Marosi Ernővel, továbbá mindkét esetben az állandó emberi és szakmai támaszt nyújtó Zádor Annával.

Sallay Marianne 1955-ben, a Várgondnokság Műemléki Csoportjánál kezdte pályafutását. Viszonylag kevésbé kutatott szelete a műemlékvédelem történetének a MOB megszűntetése és az OMF megalapítása közötti „interregnum” (1949–1957), amihez nagy segítséget nyújthat a személyes visszaemlékezés. Fontos információkhoz juthatunk az új szervezet létrehozásának folyamatáról, Dercsényi Dezső kulcsfontosságú szerepéről, továbbá arról is, hogy az alapítás körül bábáskodók eleve közép-európai kontextusban gondolkodtak, folyamatosan építve a kapcsolatot elsősorban az osztrák, a lengyel és a cseh kollégákkal. Ez idő alatt jött létre és vált megkérdőjelezhetetlen, nemzetközileg is elterjedt tudományos módszerré a falkutatás, amely napjainkban is meghatározza az épületekről való információszerzést.

Györffy Katalin számára némiképp rögzösebb út vezetett a hivatalhoz, ám miután 1974-ben elhelyezkedett a Tudományos Osztályon, nyugdíjba vonulásáig ez a részleg maradt a munkahelye. Először szobatársak voltak Sallay Marianne-nal, majd utóbbi osztályvezetősége idején egyre szorosabb, bizalmi munkakapcsolat alakult ki köztük. Mindketten a középkor iránti érdeklődéssel kezdték pályájukat, Györffy Katalin viszont idővel egyre inkább a barokk felé tartott, nem függetlenül a Tudományos Osztály restaurátor csoportjaival kapcsolatos teendőktől, valamint a zsúrikben való állandó részvételtől. Ezeket a feladatokat fokozatosan átvette Sallay Marianne-tól, majd 1984-től a gyűjtemények felügyeletével igyekezett némileg tehermentesíteni a már-már gigantikus léptékűvé váló részleg vezetőjét. Tökéletesen tisztában voltak az intézményes műemlékvédelem megszervezése óta töretlenül gyarapodó archívum, valamint az ott őrzött anyagoknak fokozottabb publicitást biztosító műemlékes kiállítások jelentőségével, amelyekre főleg az 1990-es évektől nyílt lehetőség. Úgyszintén hasonlóképpen látták az évtizedeken át jól működő

¹ A magyar műemlékvédelem interjúiban I-II. című válogatás az *Enigma* 113. és 117. számában jelent meg.

hivatalnak az 1980-as évektől tapasztalható, fokozatos lejtmenetét és annak okait. Sallay Marianne 1996-ban nyugdíjba vonult, átadva a stafétát Györffy Katalinnak, aki az egyre nehezebbé váló körülmények között is hiánypótló vállalkozásokat valósított meg, és komoly eredményeket ért el.

Az interjúk szerkesztése az eddigiekhez hasonló módon történt. Az összeállítás végén a szóba kerülő intézmények rövidítéseinek feloldásai, illetve a mindkét interjúalany által említett személyek rövid életrajzai találhatóak. Az elhangzottakat igyekeztünk összevetni a publikált adatokkal, valamint az elsődleges gyűjteményi forrásokban, mindenekelőtt a műemléki Tudományos Irattárnak a korszakból fennmaradt hivatali irataiban foglaltakkal. Egyetlen szomorú eltérés történt a korábbi gyakorlathoz képest, mivel Granasztóiné Györffy Katalin sajnos már nem vehette kezébe a kéziratot a szokásos visszaolvasásra. Köszönettel tartozunk gyermekeinek, Granasztói Olgának és Granasztói Péternek, akik áttekintették, és több helyütt pontosították, kiegészítették az elkészült anyagot. Jelen interjúkötetet családjuknak ajánljuk.